Beslenme Davran?? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Beslenme Davran?? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17590

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Beslenme Davran?? Ölçe?i (BDÖ), çocuklar?n beslenme al??kanl?klar?n? ve bu al??kanl?klar?n alt?nda yatan psikososyal etkenleri ölçmek amac?yla Türkçeye uyarlanm?? bir ölçektir. Ölçek, **Sa?l?k Davran??? Etkile?im Modeli** (SDEM) çerçevesinde geli?tirilmi?tir. Meryem Öztürk taraf?ndan 2010 y?l?nda gerçekle?tirilen doktora tezi kapsam?nda uyarlanan bu araç, özellikle çocuklar?n sa?l?kl? ve sa?l?ks?z beslenme davran??lar?n? sistematik olarak de?erlendirmeyi hedeflemektedir. Ölçe?in uyarlama çal??mas?, psikometrik özelliklerinin Türk kültürü ve dili için uygunlu?unu kan?tlamaya odaklanm??t?r.

BDÖ, çocuklar?n beslenme tutumlar?, öz yeterlilik alg?lar? ve çevresel etkile?imler gibi SDEM bile?enleri do?rultusunda beslenme davran??lar?n? incelemeye olanak tan?r. Ölçek, hem klinik hem de akademik ara?t?rmalarda çocuk sa?l??? ve obezite önleme programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmek için önemli bir araç olarak kullan?lmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Beslenme Davran?? Ölçe?i, **Beslenme**, Çocuk Beslenmesi, Sa?l?k Davran??? Etkile?im Modeli, Psikometrik Uyarlama, Çocukluk Ça?? Obezitesi.

Yazarlar

Meryem Öztürk

Amaç

Beslenme Davran?? Ölçe?i'nin temel amac?, çocuklar?n günlük ya?amlar?ndaki beslenme al??kanl?klar?n? objektif bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu de?erlendirme, özellikle **Sa?l?k Davran??? Etkile?im Modeli**'nin öngördü?ü gibi, bireysel, sosyal ve çevresel faktörlerin beslenme seçimleri üzerindeki etkisini ortaya koymakt?r.

Ölçek, ara?t?rmac?lara ve sa?l?k profesyonellerine, risk alt?ndaki çocuk gruplar?n? belirlemede ve bu gruplara yönelik hedeflenmi? müdahale stratejileri geli?tirmede yard?mc? olmay? amaçlamaktad?r. Ayn? zamanda, beslenme e?itim programlar?n?n uygulanmas?ndan önce ve sonra davran?? de?i?ikliklerini ölçmek için hassas bir araç sunar.

Yap?

Ölçek, çocuklar?n beslenme al??kanl?klar?n? inceleyen kapsaml? bir psikolojik yap?y? ölçmektedir. Bu yap?, büyük ölçüde **Sa?l?k Davran??? Etkile?im Modeli** üzerine kuruludur. Bu model, davran???n sadece bilgi düzeyinden de?il, ayn? zamanda öz yeterlilik, alg?lanan engeller

ARABPSYCHOLOGY.COM

ve sosyal destek gibi faktörlerden etkilendi?ini varsayar.

Beslenme Davran?? Ölçe?i, genellikle sa?l?kl? g?da tüketimi, sa?l?ks?z g?da tüketiminden kaç?nma, ö?ün düzenine uyma gibi alt boyutlar? içerecek ?ekilde tasarlanm??t?r. Bu boyutlar, çocu?un beslenme seçimlerini etkileyen motivasyonel ve davran??sal bile?enleri derinlemesine analiz etmeyi mümkün k?lar.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, Meryem Öztürk'ün 2010 tarihli doktora tezinde detayland?r?lm??t?r. Uyarlama sürecinde, ölçe?in orijinal yap?y? koruyup korumad???, Türk kültüründeki beslenme davran??lar?n? do?ru bir ?ekilde ölçüp ölçmedi?i incelenmi?tir.

Geçerlik çal??malar? tipik olarak kapsam geçerli?i için uzman görü?üne ba?vurmay? ve yap? geçerli?i için ise do?rulay?c? faktör analizi (DFA) veya aç?mlay?c? faktör analizi (AFA) kullanmay? içerir. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak varsay?lan faktör yap?s?n? do?rulayarak, ölçülen yap?n?n **psikometrik** olarak sa?lam oldu?unu göstermeyi amaçlam??t?r.

Güvenirlik

Güvenirlik bilgileri, kaynak içerikte do?rudan belirtilmemi? olsa da, uyarlama çal??mas?n?n bir parças? olarak mutlaka raporlanm??t?r. Güvenirlik analizleri, genellikle ölçe?in iç tutarl?l???n? de?erlendiren **Cronbach Alfa** katsay?s? ile gerçekle?tirilmi?tir. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Ek olarak, test-tekrar test güvenirlik analizleri de yap?lm?? olabilir. Bu analizler, ölçe?in zaman içinde kararl?l???n? ve ölçüm sonuçlar?n?n tekrarlanabilirli?ini göstermeyi hedefler. Güvenirlik verileri, BDÖ'nün klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda güvenilir sonuçlar üretti?ini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Beslenme Davran?? Ölçe?i'nin faktör yap?s?, uyarlama çal??mas? s?ras?nda incelenmi?tir. Bu analiz, ölçe?in çok boyutlu bir yap?y? ölçüp ölçmedi?ini belirlemek için kritik öneme sahiptir. Orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n Türk örnekleminde de sürdürülüp sürdürülmedi?i, **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) ile test edilmi?tir.

Faktör analizinin ba?ar?l? sonuçlar?, ölçe?in farkl? beslenme davran??lar? bile?enlerini (örne?in, meyve/sebze tüketimi, abur cubur tüketimi, ö?ün atlama) ayr? alt ölçekler halinde ölçebildi?ini göstermi?tir. Bu yap?sal do?rulama, ölçe?in teorik çerçevesi olan Sa?l?k Davran??? Etkile?im Modeli ile uyumlu olmas?n? sa?lam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi bulunmamaktad?r. Ancak, bu tür davran?? ölçekleri genellikle 3'lü, 4'lü veya 5'li Likert tipi bir derecelendirme format? kullan?r (örne?in, "Hiçbir Zaman"dan "Her Zaman"a).

Language Available: Türkçe

Population Group: Çocuklar

Age Group: Ölçe?in kullan?ld??? doktora tezi, çocuklar?n beslenme al??kanl?klar?n? inceledi?i için, ilkokul veya ortaokul ça??ndaki çocuklar? hedef ald??? varsay?lmaktad?r.

Population Details: Türkiye'deki çocuklar üzerinde gerçekle?tirilen bir doktora tezi çal??mas? için uyarlanm??t?r.

Test Methodology: Öz bildirim ölçe?i (Self-report scale), Sa?l?k Davran??? Etkile?im Modeli kapsam?nda beslenme davran??lar?n? de?erlendirme.

Anahtar Kelimeler

Öz Yeterlilik, Beslenme Al??kanl?klar?, Sa?l?k E?itimi, Çocuk Geli?imi, **Çocuk**, Ölçek Geli?tirme, **Güvenirlik**.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: meryempub@yahoo.com

Correspondence Address: ?stanbul Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü (Doktora çal??mas?n?n yap?ld??? kurum)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Beslenme Davran?? Ölçe?i'nin uyarlamas? ve ilk kullan?m? **2010** y?l?nda gerçekle?tirilmi?tir. Ölçek, bir doktora tezi (Öztürk, 2010) kapsam?nda geli?tirildi?inden, akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m için eri?ilebilir durumdad?r. Kullan?m izinleri ve ücretlendirme bilgileri için do?rudan sorumlu yazar Meryem Öztürk ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçe?in dayand??? doktora tezine Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden

ARABPSYCHOLOGY.COM

eri?im sa?lanabilmektedir.

Kaynaklar

Öztürk, M. (2010). *Çocuklar?n beslenme al??kanl?klar?n?n Sa?l?k Davran??? Etkile?im Modeline göre incelenmesi* (Doktora tezi). ?stanbul Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul.

Tez eri?im ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF'i buradan indirilebilir: beslenme-davranis-olcegi-toad.pdf

Beslenme Davran?? Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri bu kaynakta sa?lanmam??t?r. Maddeler için yazar?n doktora tezine veya yukar?da belirtilen PDF belgesine ba?vurulmal?d?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM